

SÖDERKÖPING.SE

Vattentjänstplan för Söderköpings kommun

Granskningshandling

Antagen	Giltighetstid	Senast reviderad	Diarienummer	Ansvarig för dokumentet
		2025-10-06	KS/2024-00260	Kommunstyrelsens förvaltning

Förord

En fungerande vatten- och avloppsförsörjning är nödvändigt för samhällsutvecklingen och har en stor betydelse för människors enskilda vardag. Kraven på en hållbar VA-försörjning som fokuserar på både resurshushållning, miljö och hälsa ökar och en långsiktig plan för hanteringen av utbyggnad och hantering av kommunalt VA blir allt viktigare.

Denna vattentjänstplan är en del av kommunens VA-planering och är ett verktyg för en långsiktig planering av VA-försörjningen i hela kommunen, både innanför och utanför nuvarande verksamhetsområden för VA. Vattentjänstplanen redogör även för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall.

Vattentjänstplanen är framarbetad genom ett förvaltningsövergripande samarbete och har letts av extern konsult för att kombinera intern kunskap med ett utifrån perspektiv. Varje profession i arbetsgruppen har bistått med kunskap inom sitt område och all den kunskapen har tillsammans mynnat ut i denna vattentjänstplan.

Tack för samarbetet!

Styrgrupp

Maria Fredriksson, Kommundirektör

Linda Wahlman, Förvaltningschef, Samhällsbyggnadsförvaltningen

Anders Rönmark, Verksamhetschef, Kommunstyrelsens förvaltning

Theres Stark, VA- och renhållningschef

Jens Möller, Miljöchef

Johan Mases, Plan- och bygglovschef

Magnus Hanberth, Ekonomichef

Therese Nordgren, Mark- och exploateringsansvarig

Arbetsgrupp

Pontus Edqvist, Miljöskyddsinspektör

Maria Melin, VA-ingenjör

Emil Carlsson, VA-ingenjör

Stefan Eidborn, VA-ingenjör

Johanna Knutsson, Planarkitekt

Johanna Jacobsson, Miljöskyddsinspektör

Innehåll

1.	Inledning.....	3
1.1	VA-planering.....	4
1.1.1	VA-översikt	4
1.1.2	VA-policy.....	4
1.1.3	Vattentjänstplan	5
1.2	Revidering och uppföljning	6
2.	Modell för bedömning av behov och prioritering	7
2.1	Innehåll i påverkansfaktorerna	7
2.2	Identifierade områden med sammanhängande bebyggelse.....	8
2.3	Resultat från modellen.....	9
2.4	Gruppering av områden	10
3.	Hantering av områden med sammanhängande bebyggelse	10
3.1	VA-utbyggnadsområden	10
3.2	VA-utredningsområden.....	11
3.3	Bevakningsområden.....	12
4.	Skyfall.....	13
5.	Åtgärdsförslag för långsiktigt hållbar VA-försörjning	14
5.1	Åtgärdsförslag kopplade till kommunövergripande frågor.....	14
5.2	Åtgärdsförslag kopplade till den kommunala VA-anläggningen.....	16
5.3	Åtgärdsförslag kopplade till enskild VA-försörjning	19

Bilagor

Samrådsredogörelse

Bilaga 1: Ordlista

Bilaga 2: Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning

Bilaga 3: Sammanhängande bebyggelse utanför verksamhetsområde

1. Inledning

Första januari 2023 trädde en lagändring i kraft i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV, 2006:412) som innebär att varje kommun ska upprätta en vattentjänstplan som ska:

- Redovisa kommunens långsiktiga planer för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster.
- Redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall.

Utöver kravet på vattentjänstplaner infördes en ändring i LAV som innebär en ökad flexibilitet vid bedömningen gällande om det finns behov av en allmän vattentjänst. I bedömningen ska särskild hänsyn tas till lokala förutsättningar att tillgodose vatten- och avloppsförsörjningen genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

6§ LAV

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Syftet med Söderköpings vattentjänstplan är att skapa en tydlig och långsiktig planering för vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen både innanför och utanför verksamhetsområde för VA. Planen ska även tydliggöra en prioritering mellan olika bebyggelseområdens behov av allmänna vattentjänster och redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall.

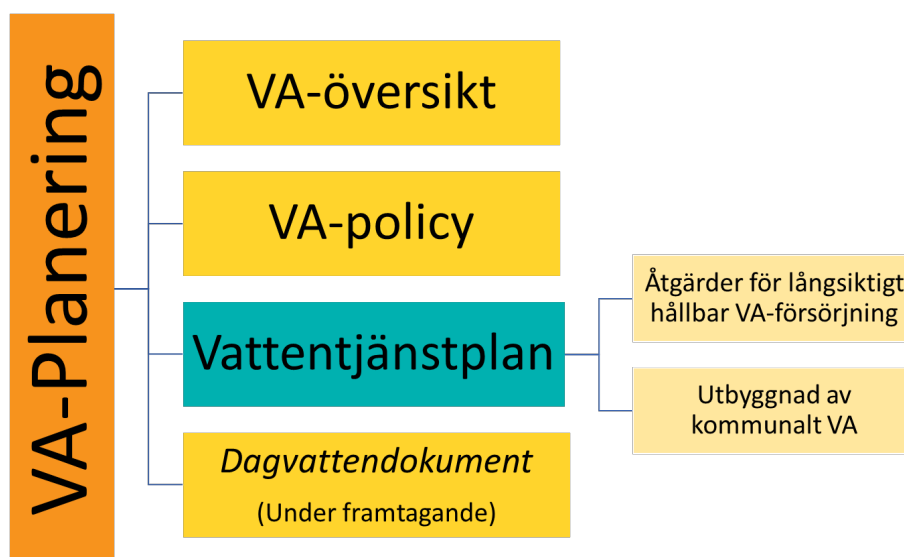
Vattentjänstplanen ska samrådats och ställas ut så att berörda fastighetsägare och myndigheter får möjlighet att lämna sina synpunkter. Kommunfullmäktige ska sedan besluta om antaganden och ändringar av en vattentjänstplan och pröva aktualiteten minst vart fjärde år med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster. En vattentjänstplan är inte bindande men väl ett inriktningsbeslut för kommunens långsiktiga VA-planering.

Vattentjänstplanens planeringshorisont är 12 år, vilket har bedömts vara en långsiktig planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster.

1.1 VA-planering

En långsiktig planering av vatten och avlopp (VA) är viktig för att tydliggöra mål och prioritera åtgärder i hela kommunen, både innanför och utanför verksamhetsområde för kommunalt VA. Det bidrar också till att kommunen kostnadseffektivt kan möta de utmaningar man står inför.

Söderköpings kommun har år 2016-2018 gjort ett systematiskt arbete med VA-planering då VA-policy, VA-översikt och en VA-plan arbetades fram. I arbetet med vattentjänstplanen har detta arbete utgjort en grund som har arbetats om för att passa förutsättningarna som den justerade vattentjänstlagen utgör. Vattentjänstplanen är en del av Söderköping kommuns VA-planering och ersätter VA-planen i sin helhet där omarbetad VA-policy och VA-översikt ligger till grund för vattentjänstplanen, se Figur 1. VA-policyn är omarbetad utifrån tidigare av kommunfullmäktige antagen VA-policy daterad 2019-03-20.

Figur 1: Bilden visar hur huvuddokumenterna i VA-planeringen förhåller sig till varandra. (Grön färg visar aktuellt dokument.)

VA-försörjning är en viktig del av samhällsplaneringen och vattentjänstplanen berör därför många olika delar av kommunkoncernen.

1.1.1 VA-översikt

Under arbetet med VA-översikten gjordes en uppdatering av den GIS-analys som ligger till grund för identifieringen av bebyggelseområden, där det kan finnas ett behov av tillsyn och stöd eller förändrad VA-struktur. VA-översikten innehåller också förutsättningar, nuläge och identifierade utmaningar för både enskilt och kommunalt VA tillsammans med strategiska frågor. I VA-översikten beskrivs också andra förutsättningar för en hållbar VA-planering, såsom lagkrav och samarbeten med andra kommuner.

1.1.2 VA-policy

En VA-policy togs fram i arbetet som skedde 2016-2018. Då genomfördes ett flertal mindre workshops och samtal där tjänstemän, som ansvarar eller har tillsynsansvar för olika områden, bjöds in för att identifiera viktiga ställningstaganden för framtida beslut om utbyggnad, enskilda avlopp och så vidare. Andra professioner såsom säkerhetssamordnare samt projektledare för gata/park bjöds också in till samtal om behov av ställningstaganden när behovet av specifik

kunskap identifierades. I samband med arbetet med vattentjänstplanen har den beslutade VA-policyn från 2019-03-20 använts som utgångspunkt för att ta fram den nya VA-policyn.

1.1.3 Vattentjänstplan

Det första steget i arbetet med att forma vattentjänstplanen var att utvärdera den tidigare VA-planens innehåll, uppbyggnad och förvaltning. Översynen renderade i kompletteringar, revideringar och justeringar för att tydliggöra vad som behöver göras, av vem och när.

Vattentjänstplanen bygger på beskrivningar i VA-översikten, ställningstaganden gjorda i VA-policyn, bedömning av VA-försörjning för sammanhängande bebyggelse och utredning om den kommunala VA-anläggningens robusthet gentemot skyfall. Tillsammans leder detta fram till de åtgärder som presenteras i denna Vattentjänstplan.

Vattentjänstplanens fokus ligger på att skapa en tydlig bild över behoven av hanteringen av dricks-, spill- och dagvatten inom och utanför nuvarande verksamhetsområden för kommunalt VA. Särskild vikt ska läggas vid att redovisa kommunens långsiktiga planer för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster samt att redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den kommunala VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Skyldigheten att ordna kommunalt VA kan infalla, enligt rättspraxis, från cirka 20-30 fastigheter som bildande av ett större sammanhang. Tolkningen är dock oprecis och även ett lägre antal fastigheter kan bedömas som ett §6-område. Av den anledningen och för att kunna ha kontroll på områden som utvecklas utan detaljplaneläggning (såsom förhandsbesked och enskilda bygglov) har Söderköpings kommun valt att identifiera sammanhängande bebyggelse från 10 hushåll och uppåt där bebyggelsen ligger med mindre avstånd än 100 meter mellan bostadshusen.

I Söderköpings kommun har 31 områden, utanför verksamhetsområdet för den kommunala VA-anläggningen, identifierats där bebyggelseomfattningen och tätheten eventuellt skulle kunna leda till förhållanden där kommunen kan ha en utbyggnadsskyldighet av kommunal VA-anläggning om inte VA-frågan långsiktigt kan tillgodoses med godtagbar enskild VA-anläggning, se avsnitt 2.2 samt VA-översiktens Bilaga 2.

Söderköping arbetade under framtagandet av VA-planen med en excelmodell för bedömning av behov och prioritering mellan områden. Denna modell har använts som ett arbetsmaterial och en utgångspunkt för att kunna bedöma de olika områdenas behov. Indata och ställningstaganden har uppdaterats med ny kunskap och inriktning. Utifrån modellen och med information från arbetsgruppen har områdena kategoriserats vidare i tre typer av områden: VA-utbyggnadsområden, VA-utredningsområden samt bevakningsområden, se vidare i avsnitt 2.

1.2 Revidering och uppföljning

Vattentjänstplanen är ett levande dokument som utan revideringar och uppdateringar upphör vara ett stöd för en långsiktig och hållbar VA-försörjning. Förutom kommunfullmäktiges antagande och aktualisering vart fjärde år behöver kommunkoncernen arbeta med de utpekade åtgärderna för att driva utvecklingen framåt mellan aktualiseringstillfällena. Det är därför viktigt att erforderliga medel skjuts till för de nödvändiga åtgärderna och att en förvaltningsövergripande VA-grupp samlas med jämna mellanrum för att stämma av framfarten och fånga upp och lösa de problem med genomförandet som kan dyka upp. VA-gruppen ligger under Styrgrupp för samhällsbyggnadsprojekt.

Åtgärd/aktivitet	När
Skapat förvaltningsövergripande VA-grupp	Hösten 2024
Antagande av vattentjänstplanen	Hösten 2025
Uppstart av förvaltningsarbete för vattentjänstplanen	Vinter 2025/2026
Möte med den förvaltningsövergripande VA-gruppen. Gruppen kan komma att behöva ses oftare den närmaste tiden efter vattentjänstplanen antagande. När arbetssätt och gruppen blivit etablerad ordentligt kan mötena med stor sannolikhet ske med lägre intervaller.	3-8 gånger/år
Uppföljning av åtgärder fastställda i vattentjänstplanen	1 gång/år
Revidering av tidplan	1 gång/år
Aktualisering av vattentjänstplanen (VA-gruppen bereder lämpligen ärendet som ska beslutas i kommunfullmäktige)	2029

Uppföljning av vattentjänstplanen ska ske enligt befintlig uppföljningsstruktur, det vill säga via bokslut, och i tertialrapporter om det är relevant. Det åligger respektive nämnd och förvaltning att ansvara för detta.

2. Modell för bedömning av behov och prioritering

Modellen som Söderköpings kommun har tagit fram gjordes under VA-planarbetet. En omvärldsanalys för att hitta en prioriteringsmodell gjordes och kontakter togs med andra kommuner i syfte att hitta en modell som kunde fungera för Söderköping. Modellen är inspirerad av Karlstad kommuns modell men är anpassad för att passa Söderköpings förutsättningar. De 31 områdena som söktes ut via GIS-analys, som har behov av tillsyn och stöd eller eventuellt av en förändrad VA-struktur, har analyserats med hänsyn till aspekter kopplade till samhälle, miljö och hälsa.

Modellen är byggd i excel men kan beskrivas enligt bilden ovan. Prioriteringspoängen är summan av de sammanvägda faktorerna. Antal hushåll samt andel permanentboende är basfaktorer, modellen ger stor vikt åt hur stor andel permanentboende det är i ett område. Medan hälsa, samhälle och miljö är så kallade påverkansfaktorer. Dessa faktorer har tre olika nivåer, varje område har analyserats och bedömts var för sig avseende vilken nivå de bör hamna på. Innehållet i påverkansfaktorerna kan förändras över tid. Hälsofaktorn har i modellen givits dubbel vikt gentemot miljö och samhällsargumenten.

2.1 Innehåll i påverkansfaktorerna

Påverkansfaktorerna anges i +, ++ eller +++ där varje nivå innehåller olika faktorer. Dessa är noga avvägda för att passa Söderköpings behov och utmaningar. I dagsläget bedöms inte dagvattenfrågan vara ett allmänt problem i några av de identifierade områdena varför frågan inte belysts särskilt i påverkansfaktorerna. Nedan följer en beskrivning av innehållet i de olika nivåerna:

Miljö	
+	Området ligger inte i någon av kategori ++ eller +++
++	Området har hög skyddsnivå (miljöskydd) och har en betydande påverkan på en vattenförekomst med "måttlig" status. Alternativt/också ligger området inom sekundär zon för vattenskyddsområde. Området har betydande påverkan på sjöar, vattendrag eller marina miljöer med kända naturvärden utan formellt skydd
+++	Området har betydande påverkan på en vattenförekomst med klassning "dålig" eller "otillfredställande" status. Området kan också ligga i primär zon för vattenskyddsområde. Området har betydande påverkan på skyddad natur med värden knutna till sjöar, vattendrag eller marina miljöer.

Samhälle	
+	Området ligger inte i någon av kategori ++ eller +++
++	Området är ett omvandlingsområde med närhet till vatten eller ett område med många nya bygglov
+++	Område som följer översiktsplanens princip är att bebyggelse tillkommer i orter, noder och långa kollektivtrafikstråk som förbinder orterna

Hälsa	
+	Sannolikheten för påverkan på dricksvatten är låg
++	Sannolikheten för påverkan på dricksvatten är måttlig
+++	Sannolikheten för påverkan på dricksvatten är hög

2.2 Identifierade områden med sammanhängande bebyggelse

I VA-översiktens bilaga 2 till VA-översikten: ”Identifierad sammanhängande bebyggelse” redovisas alla områden som identifierats som sammanhängande bebyggelse utanför verksamhetsområde för den kommunala VA-anläggningen. Där kan bebyggelseomfattningen och tätheten leda till förhållanden där kommunen, enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV), kan ha en utbyggnadsskyldighet av kommunal VA-anläggning om inte VA-frågan långsiktigt kan tillgodoses med godtagbar enskild vatten- och avloppsanläggning.

Områdena redovisas i Bilaga 3 Sammanhängande bebyggelse utanför verksamhetsområde.

Området Sanden har inte tagits med i analysen för sammanhängande bebyggelse, detta eftersom delar av området redan idag ingår i ett kommunalt verksamhetsområde. Sandens reningsverk kan komma att stängas i samband med anslutning till nytt reningsverk på Norra Finnö dit Sandens avloppsvatten kan föras med nyanlagda överföringsledningar. Det nybyggda reningsverket kommer rena avloppsvatten från Gäddvik och Tyrislöt, områden som idag är kommunala verksamhetsområden.

Nedan följer en enkel sammanställning över de områden som identifierats med namn, antal hus samt andel permanentboende i procent (%).

Namn	Antal hushåll	% permanentboende
Besebo	11	10
Björkvik	21	38
Björnvik	16	15
Blomsterbo Mogata	10	80
Djursunda	26	15
Ekenäset	65	11
Finnkroken	39	21
Gata	36	94
Hagaborg Knallen Uvmarö	62	11
Hagsätter	67	67
Hedvikslund	18	83
Järpdalen	14	100
Karlshamn Vedudden	10	70
Klarsjön	27	56
Kornudden	41	7
Koudden	32	13
Kullen Våle Spinkenäs	78	26
Lilla Mariehov	10	90
Lund	10	100
Lökvik	29	0
Marö	21	14
Mon	56	5
Näsudden	10	10
Pettersborg	13	10
Ramsdal	366	15
Solhem	12	25
Tjärholm	30	20
Trädgårdstorp	19	89
Udden Sjöheden Djupdalen	190	23

Namn	Antal hushåll	% permanentboende
Örkällan	10	70
Övre Lagnö	32	34

2.3 Resultat från modellen

Nedan ses resultatet från behovsmodellen. Rangordningen som kommer ut av modellen ska framförallt ses som ett relativt resultat för att få fram de områden som potentiellt har de högsta behoven av en systematisk tillsyn, åtgärder eller förändrad VA-försörjning.

Grundinformation		BASFaktorer		Påverkansfaktorer			Behovsprioritering		
Område	Antal hushåll	Andel permanent-boende	Samhälle (s)	Miljö (m)	Hälsa (h)	Prioriterings-poäng, ej normaliserad (u)	Prioriterings-poäng (q) (0-10)	Rang-ordning	
Blomsterbo	9	1,00	+++	+	++	2,3	10,0	1	
Ramsdal	380	0,14	+++	++	+	2,3	9,9	2	
Udden-Sjöhagen	191	0,23	+++	+++	++	2,2	9,5	3	
Hagsätter	67	0,63	+++	++	++	2,0	8,7	4	
Hedvikslund	17	0,88	++	+	++	1,6	7,0	5	
Trädgårdstorp	20	0,90	+	+	++	1,4	6,2	6	
Gata	41	0,83	+	+	++	1,4	6,1	7	
Lilla Mariehov	10	0,90	+	+	++	1,4	6,0	8	
Kullen-Våle-Spinkenäs	84	0,25	++	+++	++	1,2	5,1	9	
Klarsjön	27	0,56	++	+	++	1,1	4,8	10	
Örkällan	10	0,70	+	+	++	1,1	4,7	11	
Järpdalen	14	1,00	+	+	+	1,0	4,5	12	
Björkvik	24	0,33	++	++	++	0,8	3,4	13	
Övre Lagnö	32	0,31	++	+	++	0,7	3,0	14	
Lund	10	0,60	+	+	+	0,6	2,7	15	
Karlshamn	11	0,36	+	+	++	0,6	2,6	16	
Tjärholmen	30	0,20	++	++	++	0,6	2,4	17	
Finnkroken	40	0,20	+++	+	+	0,5	2,3	18	
Ekenåset	76	0,09	+	++	++	0,5	2,2	19	
Solhem	12	0,25	+	++	++	0,5	2,1	20	
Hagaborg Knallen	63	0,11	+	++	++	0,5	2,1	21	
Djursunda	24	0,17	+	++	++	0,4	1,7	22	
Marö	21	0,14	++	++	++	0,4	1,7	23	
Mon	39	0,08	+++	++	+	0,4	1,6	24	
Koudden	32	0,13	++	++	+	0,3	1,4	25	
Näsudden	10	0,20	+	++	+	0,3	1,2	26	
Pettersborg	13	0,08	+++	++	++	0,3	1,2	27	
Björnvik	18	0,11	+	++	++	0,3	1,2	28	
Kornudden	40	0,05	++	++	+	0,2	1,0	29	
Besebo	12	0,08	+	++	++	0,2	0,9	30	
Lökvik	34	0,00	+	++	++	0,2	0,7	31	

2.4 Gruppering av områden

De identifierade områdena har ett varierat behov och har kategoriserats i tre typer av områden:

VA-utbyggnadsområde	VA-utredningsområden	Bevakningsområde
- Området kommer inom en viss tidsperiod inkluderas i ett verksamhetsområde för kommunalt VA - Kommunen blir huvudman för de kommunalt VA-anläggningarna som behöver byggas ut och måste uppfylla skyldigheter enligt LAV.	Området behöver utredas mer ingående för att kunna bedöma om det är ett VA-utbyggnadsområde eller om området har godtagbara förutsättningar att långsiktigt ha enskilda VA-anläggningar om det ges tillsyn och stödjande åtgärder.	- Området bedöms kunna fungera med enskilda VA-anläggningar fortsättningsvis, såvida inte förutsättningarna ändras genom förtätning eller permanentning. - Kommunen bör därför bevaka till exempel tillkommande bygglov eller förändring i nyttjande av bebyggelsen.

3. Hantering av områden med sammanhängande bebyggelse

I detta kapitel redovisas identifierade bebyggelsegrupper och vilken kategori de bedömts tillhöra utifrån behovsbedömningen samt vilka eventuella åtgärder som är kopplade till dem.

3.1 VA-utbyggnadsområden

VA-utbyggnadsområden är områden där behov av kommunalt VA föreligger och där kommunen kommer att bygga ut kommunal VA-anläggning och införliva området till kommunalt verksamhetsområde innan år 2037. Det är viktigt att kommunens VA-utbyggnad sker i stråk som hänger ihop. Det kan förekomma att en överföringsledning passerar ett område, med lägre behov av anslutning, för att kunna nå ett område som är högt prioriterat.

Område	Motiv	Aktiviteter	Tidplan
Udden – Sjöheden - Djupdalen	Belastning på Inre Slätbaken, andel permanentboende samt storlek och täthet. Statusen på vattenförekomsten Inre Slätbaken bedöms förbättras efter VA-utbyggnaden. Områdena har redan bedömts ha behov av kommunalt VA i den tidigare VA-planen som antogs av Samhällsbyggnadsnämnden 2018.	Utbyggnad av kommunalt VA	2027-2037
Blomsterbo	Enskilda avlopp utgör en risk för vattentäkten då området ligger inom tillrinningsområde	Utbyggnad av kommunalt VA	2027-2037

	för kommunal vattentäkt. Området ligger i direkt anslutning till verksamhetsområde för kommunalt VA.		
--	--	--	--

3.2 VA-utredningsområden

Följande områden kategoriseras som VA-utredningsområden. Innan ett utredningsområde kan klassas som VA-utbyggnadsområde eller bevakningsområde behöver ytterligare utredningar göras.

Tabellen beskriver förutsättningar och föreslagna aktiviteter för respektive område. Vid aktualisering av vattentjänstplanen ska en ny bedömning av områdena göras.

Område	Förutsättningar/aktiviteter
Gata	Ligger i anslutning till eventuell reservvattentäkt. Utred risk för påverkan från enskilda avlopp.
Hedvikslund	Ligger i anslutning till eventuell reservvattentäkt. Utred risk för påverkan från enskilda avlopp. Ett antal tomtliknande avstyckningar finns sedan länge i de norra delarna av området.
Hagsätter	Samarbete med Norrköping för anslutning av området. Tidplanen för området behöver följa Norrköpings plan.
Klarsjön	Allmän badplats. Eventuell påverkan på badet från enskilda avlopp ska utredas. De bebyggda fastigheterna i området har gemensamt vatten. Säkerställ att vattentäkten ligger bra placerad i förhållande till befintliga och eventuellt framtida tillkommande enskilda avlopp.

För att kunna samordna befintlig bebyggelse, möjliga förtätningar och utveckling genom exploatering med hur utvecklingen av den kommunala VA-anläggningen ska ske långsiktigt för hela Norra Finnö bör en utredning av önskad samhällsutveckling på Norra Finnö göras. När utredningen är klar kan identifierade områden utanför kommunalt verksamhetsområde på Norra Finnö utredas vidare. Dessa områden är:

Områden som utreds i samband med utbyggnad av Norra Finnö ARV
Lökvik
Hagaborg Knallen Uvmarö
Övre Lagnö
Björkvik
Mon

3.3 Bevakningsområden

Här presenteras områden som kategoriseras som bevakningsområden. Områdena behöver bevakas eftersom förutsättningar för VA-försörjningen kan förändras vid t.ex. exploatering, omvandling till permanentboende eller ökad VA-standard hos hushållen. Sker betydande förändringar behöver nya bedömningar och avvägningar göras för att bedöma om enskild VA-försörjning kan ske fortsatt eller om det uppkommit behov av anslutning till kommunalt VA alternativt om en gemensam anläggning är ett bra alternativ.

När ett område inventerats och krav ställts på utbyte av avloppsanläggningen innebär detta att området inte bedöms vara aktuellt för kommunalt VA inom en tidsperiod på 15-20 år.

Bevakningsområdenas utveckling ska följas och ny bedömning ska göras vid kommande revideringar av vattentjänstplanen.

Område	Kommentar
Besebo	Enskilt vatten och avlopp
Björnvik	Enskilt vatten och avlopp
Ekenäset	Enskilt vatten och avlopp
Solhem	Enskilt vatten och avlopp
Kornudden	Enskilt vatten och gemensamt avloppsreningsverk
Järpdalen	Nybyggt gemensamt avloppsreningsverk.
Örkällan	Område med få hus, men stor andel permanentboende och får därmed en relativt hög poäng i modellen, men bedöms i dagsläget inte ha behov av kommunalt VA.
Lund	Enskilt vatten och avlopp
Lilla Mariehov	Område med få hus, men stor andel permanentboende och får därmed en relativt hög poäng i modellen, men bedöms i dagsläget inte ha behov av kommunalt VA.
Ramsdal	Området har gemensamt vattenverk och avloppsanläggning, även vissa enskilda lösningar finns. Området fungerar bra med nuvarande struktur och bedöms i dagsläget inte ha något behov av kommunal VA-försörjning. Tillsyn av befintligt avloppsreningsverk samt vattenverk ska ske enligt fastställda rutiner.
Karlshamn – Veudden	Enskilt vatten och avlopp
Marö	Nytt gemensamt avloppsreningsverk och vattenverk.
Näsudden	Enskilt vatten och avlopp
Pettersborg	Enskilt vatten och avlopp
Finnkroken	Verksamhetsområde för kommunal spillvattenanläggning finns. Enskilt vatten.
Tjärholm	Delvis gemensamt reningsverk. Inventering och informationsinsats har gjorts av miljökontoret, enligt aktivitet i tidigare VA-plan.
Djursunda	Miljö har inventerat de enskilda avloppen och de är åtgärdade, enligt aktivitet i tidigare VA-plan.

Trädgårdstorp	Miljö har inventerat de enskilda avloppen och de är åtgärdade, enligt aktivitet i tidigare VA-plan
Koudden	Gemensamt reningsverk. Inventering och informationsinsats har gjorts av miljökontoret, enligt aktivitet i tidigare VA-plan.
Kullen - Väle - Spinkenäs	Detaljplan medger inte WC, endast BDT-avlopp. Kommunen behöver ta höjd för området vid dimensionering och projektering av Udden/Sjöhagen/Djupdalen för att möjliggöra en eventuell framtida omvandling.

4. Skyfall

Enligt vattentjänstlagen ska vattentjänstplanen innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Skyfall definieras, enligt SMHI, som ett kraftigt regn då det faller minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Vid skyfall går dagvattenledningarna fulla och marken blir vattenmättad. Det leder till att avrinningen sker på markytan. Om det inte finns ytliga rinnvägar för vattnet eller ytor som kan tillåtas att översvämmas är risken att byggnader och vägar översvämmas istället.

Söderköpings VA-enhet har värderat och undersökt de installationer som skulle kunna ta skada av framströmmande och uppdämda vattenmassor vid ett skyfall och där skadan skulle kunna medföra driftavbrott som skulle medföra behov av mer långtgående reparationsarbeten än att återstarta installationen vid till exempel avbrott i den allmänna strömförsörjningen.

Undersökningen har utgått från Tuflow-modeller i Scalgo med ett klimatkompenserat 100 års-regn i alla områden. Modellen utgår från befintlig markanvändning som skattats översiktligt av Sveriges geologiska undersökning (SGU) och höjddata från Lantmäteriet. Det gör att man kan titta på vattendjup, hur mycket det flödar och hur snabbt det flödar och sedan kan man, genom att lägga på ledningsnätet, söka ut potentiella problempunkter på VA-nätets installationer. Det visade sig under arbetet att grova kulverteringar kan vara värt att lägga till för att inte få ett överdrivet översvämningsscenario. I modellframställningsarbetet identifierades en grov dagvattenkulvert, från ”uppströms sportfältet”, som lades in i verktyget varvid en viss påverkan på översvämningarna i centrala Söderköping kunde skönjas. Under det efterföljande arbetet identifierades att en kulvert utefter Alboga-leden hade varit intressant att få in i modellen, men det bedömdes inte vara nödvändigt för skyfallsanalysen. Detta hänskjuts eventuellt till framtida utredningar för utvecklingen av Alboga-området.

Resultatet av arbetet visar att merparten av de identifierade installationerna har en utformning och placering som gör att de klarar den modellerade skyfallssituationen. Identifierade möjliga åtgärder för att ytterligare säkerställa robustheten för den kommunala VA-anläggningen vid skyfall ses nedan:

- För några pumpstationer bedömdes att lämplig åtgärd är att kontrollera elsäkerheten.
- Behovet av rensning av Tvärån och/eller säkring av slänter med erosionsskydd förbi vattenverket behöver eventuellt utredas.
- Väster om Albogaleden ska behovet av omhändertagande av dagvatten från planerad E22 och exploatering, inklusive sekundär avledning, med inkluderande av kulvert utredas.

- Det ska utredas hur hanteringen av LTA-enheter ska ske vid nyanläggning utifrån aspekten översvämningsutsatthet tillsammans med övriga aspekter kring placeringar.
- Vid trafikplats Klevbrinken bör en långsiktig plan för att säkra elsäkerheten och funktionen på pumpstationer tas fram utifrån förutsättningarna vid en ombyggd E22.

5. Åtgärdsförslag för långsiktigt hållbar VA-försörjning

Åtgärdsförslagen är formulerade utifrån VA-översiktens, för närvarande aktuella, identifierade strategiska frågor, vattentjänstplanen samt aktuella aspekter ur Söderköpings kommuns samhällsbyggnadsarbete med särskilt fokus på VA-frågan. Åtgärdsförslagen är även anpassade till VA-policyns angivna riktlinjer för det övergripande arbetet med VA-försörjningen samt utifrån de ställningstaganden som angivits. Åtgärdsförslagen anges med motiv för att de lättare ska förstås inför beslut, genomförande och uppföljning. För att säkra förvaltningen av vattentjänstplanen har även angetts vilken arbetskonstellation som ansvarar för de direkta arbetsinsatserna (för att tydliggöra vart medel behöver tillskjutas för genomförande) samt vilken beslutsgång som är den initialt förväntade.

5.1 Åtgärdsförslag kopplade till kommunövergripande frågor

Många frågor som berör kommunens VA-intressen tjänar på att behandlas förvaltningsövergripande då såväl ansvar som påverkansmöjlighet finns fördelade på flera håll i kommunkoncernen. En samlad behandling leder till såväl effektivare hantering och gör det mer lättbegripligt för de intressenter som möter kommunen i olika situationer och skeenden.

En övergripande fråga som identifierats och föreslagits lösning med flera förslag till åtgärder är att skapa en förvaltning av vattentjänstplanen, med tillhörande åtgärdsförslag, genom ett utpekat ansvar för sammankallning och hantering av och mellan möten. Genom att ha skapat ett förvaltningsforum för VA-planering och ge det nödvändiga resurser finns grunden för att gemensamt hantera både projektmässiga frågor som utvecklad och säkrad dagvattenhantering, en exploaterings- och planprocess med bred förankring för att hantera specifika exploateringsfrågor såväl som att följa och planera för den allmänna samhällsutvecklingen.

(I tabellen nedan används förkortningar som har följande betydelse: VTP=Vattentjänstplan, MEX=Mark och exploatering, Nodra=Norrköping kommuns VA-huvudman)

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
1	Få igång en förvaltning av VTP, dagvattenhantering och hantering av exploateringsfrågor.	Få igång arbeten och uppföljning av åtgärder i vattentjänstplanen för att undvika att nödvändiga åtgärder inte lyfts fram och genomförs.	VA-gruppen	Teknik och kost
2	Utred och bedöm VA-utredningsområden, vilka har VA-behov som kan lösas genom stöttning/tillsyn och vilka kan behöva kommunal VA-lösning om inte bebyggelse-utvecklingen hanterar alternativ för	Tydliggöra förutsättningar för att kunna planera, budgetera och genomföra åtgärder för att säkra långsiktiga godtagbara förutsättningar för enskilda VA-anläggningar alternativt skapa förståelse för vilken utveckling som kan leda till behov av	VA-gruppen	Teknik och kost

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
	enskild/gemensam enskild VA-hantering.	kommunal VA- försörjning.		
3	Initiera utredning av önskad samhällsutveckling på norra Finnö.	För att få en samordnad bild av befintlig bebyggelse, möjliga förtätningar och utvecklingen genom exploateringar tillsammans med hur utvecklingen av den kommunala VA- anläggningen kan ske långsiktigt för hela ön.	Plan- och bygglovs- kontoret	Samhällsbyggnads- förvaltningen
4	Planera och utred pågående och kommande exploateringar från idé till planskede fram till genomförd exploatering. Processen ska inkludera berörda enheter inom kommunkoncernen för att tydliggöra VA- frågorna i de olika faserna.	Att hantera kommunens pågående och kommande exploateringar innebär ofta att förutsättningarna är föränderliga och kräver uppföljning och omplanering. Ett klargörande tidigt i planprocessen om VA- kapacitet och exploateringskostnader i förhållande till planidéer ger en kostnadseffektiv samhällsbyggnad när bebyggelseutveckling styrs till platser med bra förutsättningar. Alternativt att frågan om särskilda kostnader till exploateringsavtals- processen öppnas i tid och VA-kapacitetsfrågan inkluderas i denna. En tydligare kommunikation mellan kommunkoncern och exploatör ger möjlighet till effektivare samhällsbyggnadsprocess.	MEX och plan- och bygglovs- kontoret tillsammans med VA- gruppen	Teknik och kost
5	Ta fram dagvattenstrategi med riktlinjer.	Otydlighet kring ansvar och behov av hantering ger risk för dyrare lösningar för kommunkoncern och boenden i senare skeden.	VA-gruppen	Teknik och kost
6	Utreda Storåns avledningsförmåga och eventuella förbättrings- åtgärder i förhållande till	Säkerställa att nödvändig kunskap finns kring Storåns förutsättningar för att säkerställa att rätt	Plan- och bygglovs- kontoret	Teknik och kost

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
	Söderköpings tätorts utsatthet för skyfall i allmänhet och med tanke på identifierade punkter i skyfallsanalysen för den kommunala VA-anläggningen samt utvecklingen av E22.	åtgärder kan vidtas av kommunkoncernen.		
7	Bevaka strategiska vattenförsörjningsintressen vid revidering av översiktsplan, såsom exempelvis geohydrologiskt intressanta formationer under Hedvikslund och Gata.	Specificera det översiktsplanemässiga intresset och skyddet för att möjliggöra framtida vattenuttag.	VA-gruppen	VA-huvudmannen
8	Framtagande och förvaltande av nödvattenplan.	Ge kommunen en beredskap för dricksvattenförsörjning vid driftstörningar och händelse av kris.	VA-gruppen	Teknik och kost

5.2 Åtgärdsförslag kopplade till den kommunala VA-anläggningen

Åtgärdsförslagen som identifierats och formulerats under denna rubrik gäller VA-frågor där VA-enheten har ett initialt eget intresse samt ansvar för att driva fram lösningar för att ha en långsiktigt hållbar VA-försörjning. Då både frågor och lösningar är av betydande art tjänar kommunen på att ha en bred förankring inom kommunkoncernen och att hanteringen av respektive delåtgärd stäms av i förvaltningsforumet, för VA-planering, för att säkra effektiviteten i processerna.

Den kommunala VA-försörjningen står med stora investerings- och reinvesteringsbehov där resultatet av delbesluten kommer att påverka VA-kollektivet, fysiskt och ekonomiskt, under mycket lång tid. Detta då förändringar av VA-anläggningar ofta är mycket långa processer där de ingående komponenterna ofta har lång livslängd och därmed lång avskrivning som gör att onyttigblivanden av gjorda investeringar (på grund av olyckor eller planerade förändringar) kan vara mycket kostsamma. I det sammanhanget är det en stor fördel att ha en långsiktig horisont för den VA-ekonomiska planeringen för att förstå och kunna förklara effekter av nödvändig förändring av den kommunala VA-anläggningen genom investeringar och reinvesteringar, utbyggnad av kostsamma VA-utbyggnadsområden och för hur finansieringen av sådana kan behöva lösas och kommuniceras. En av de viktiga aspekterna kring VA-ekonomisk planering ligger i vattentjänstlagen 30§ där det framgår att endast nödvändiga kostnader får tas och täckas av en VA-taxas bruksavgifter (direkt eller indirekt) varför VA-ekonomin endast kan vara mycket begränsat riskexponerad mot kommunala och externa exploateringsprojekt.

(I tabellen nedan används förkortningar som har följande betydelse: VTP=Vattentjänstplan, MEX=Mark och exploatering, Nodra=Norrköping kommuns VA-huvudman)

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
9	Utreda nödvändiga strategiska överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten med Nodra.	Säkra långsiktig dricksvattenförsörjning samt spillvattenbehandling för att undvika behov av nyanläggning av dricksvattenproduktion och avloppsreningsverk för Söderköpings centralort.	VA-enheten	VA-huvudmannen
10	Utred och förankra långsiktig ekonomisk planering för den kommunala VA-enheten.	Förutse och på förhand kunna förklara mekanismer och storleksordning på nödvändiga investeringar och reinvesteringar samt kopplingen till VA-taxa för att kunna fatta rätt beslut om VA-taxan för rätt nivå vid rätt tidpunkt.	VA-enheten	VA-huvudmannen
11	Utred och förankra för eventuellt beslut om nivå på anläggningsavgift.	Tydlighet och förutsebarhet gentemot befintligt och tillkommande fastigheter till VA-kollektivet kan förenkla processerna för utbyggnadsområden och exploateringar.	VA-enheten	VA-huvudmannen
12	Ta fram plan för VA-utbyggnad av Blomsterbo utifrån fysisk VA-utbyggnad, kommunikation, beslut verksamhetsområde (VO) och ekonomi. Delas upp i delåtgärder vartefter projektet framskrider.	Skapa tydlighet vad som gäller för ägarna till fastigheter i området för enklare och säkrare genomförandeprocess.	VA-enheten	VA-huvudmannen
13	Ta fram plan för VA-utbyggnad till Udden/Sjöhagen/Djupdalen utifrån fysisk VA-utbyggnad, kommunikation, beslut (VO) och ekonomi. Delas upp i delåtgärder vartefter projektet framskrider.	Skapa tydlighet vad som gäller för ägarna till fastigheter i området för enklare och säkrare genomförandeprocess.	VA-enheten	VA-huvudmannen

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
14	Utred strategiska möjligheter och konsekvenser med att effektivisera/säkra dricks- och spillvattenproduktion på färre enheter/platser genom anläggande av överföringsledningar.	Det finns en tydlig kostnadsfördel med VA-produktion koncentrerat på större enheter på lämpliga platser men samtidigt höga entreprenadkostnader och möjliga driftutmaningar med överföringsledningar. Väl utredda förutsättningar minskar för oönskade effekter av beslut.	VA-enheten	VA-huvudmannen
15	Utbyggnad av nytt avloppsreningsverk norra Finnö med tillhörande överföringsledningar från Sanden.	Effektivisera och möjliggöra nya anslutningar samt exploateringar.	VA-enheten	VA-huvudmannen
16	Utred och fastställ nyskapade och uppdaterade vattenskyddsområden och vattendomar där långsiktiga behov av skydd och produktionskapacitet föreligger.	Äldre vattenskyddsområden är ofta för små och har inte tillräckligt verkansfulla föreskrifter i förhållande till skyddsintressena. Vattendomar säkrar kommunens rätt att ta ut vatten.	VA-enheten	VA-huvudmannen
17	Utred och planera för reservvatten.	Minska sårbarheten i samhället och säkerställa tillgång till rent vatten genom att utreda och planera för hur alternativ dricksvattenförsörjning kan verkställas.	VA-enheten	VA-huvudmannen
18	Utred, prioritera och planera för projekt som ger en acceptabel hantering av ovidkommande vatten som leds till avloppsreningsverk.	Ovidkommande vatten i spillvattenledningar och reningsverk är dyrbart att hantera på flera sätt, man behöver iaktta många aspekter för att nå långsiktig framgång såsom ansvar vid skyfall, pump- och behandlingskostnader, reinvesteringsekonomi och informationsbehov till fastighetsägare.	VA-enheten	VA-huvudmannen

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
19	Vidmakthålla och utveckla befintliga reinvesterings-planer för den kommunala VA-anläggningen.	Genom att utreda och planera för reinvesteringar i tid kan man undvika onödiga driftskostnader som vanligen endast återställer en funktion utan att vara värdeskapande i övrigt.	VA-enheten	VA-huvudmannen
20	Utred och planera för hantering av skyfallsutsatthet för den kommunala VA-anläggningen och då i synnerhet för de behov som identifierats vid utredningen om skyfall i avsnitt 4.	§6 b vattentjänstlagen samt att en osäkerhet kring hur skyfallspåverkan i ett föränderligt klimat slår mot orterna kan göra att investeringar och reinvesteringar blir skyfallsutsatta med risk för driftstörningar vid intensiv nederbörd.	VA-enheten	VA-huvudmannen

5.3 Åtgärdsförslag kopplade till enskild VA-försörjning

Då det är i princip ekonomiskt och praktiskt omöjligt att ansluta all bebyggelse i större sammanhang till den kommunala VA-anläggningen inom överskådlig framtid är det viktigt att tillse att de enskilda/enskilda gemensamma VA-anläggningarna utförs så bra som möjligt, hanteras med lämpliga associationsformer, att driften säkras genom tillsyn samt att kommunen bidrar i övrigt med åtgärder för att säkra VA-försörjningen.

I Söderköpings kommun finns cirka 3 500 hushåll med enskilda avlopp som inte är anslutna till det kommunala avloppsnätet. Tillsyn av enskilda avlopp är en viktig åtgärd i syfte att minska risk för påverkan på människors hälsa och miljön som, förutom konsekvenserna för den enskilde, i förlängningen kan initiera kommunens skyldighet till utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen.

Miljökontoret bär kommunens ansvar för hantering av såväl nya tillstånd som tillsyn av befintliga enskilda/enskilda gemensamma VA-anläggningar. I ett planeringsammanhang är det bra om miljökontoret i möjligaste mån ingår i kommunens långsiktiga VA-planering för att uppnå bästa möjliga samhällsnytta, effektivitet och förståelse från medborgarna. Detta kan innebära att vara med i förvaltningsforumet för VA-planering för att bidra med sin sakkunskap. Om möjligt bör tillsyn och förelägganden ta hänsyn till kommunens planerade VA-utbyggnad såväl som till identifierade utrednings- och bevakningsområden för att undvika kostnader för onyttigblivna anläggningar för VA-enhet såväl som den enskilde fastighetsägaren.

(I tabellen nedan används förkortningar som har följande betydelse: VTP=Vattentjänstplan, MEX=Mark och exploatering, Nodra=Norrköping kommuns VA-huvudman)

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
21	För att säkra utformning, kvalitet och genomförande av planerade VA-installationer vid enskilt huvudmannaskap ska exploateringsavtal tecknas. Avtalet ska säkra kommunens rätt att fullgöra exploatörens åtaganden på dennes bekostnad.	De blivande fastighetsägarna är oftast inte representerade i den tidiga exploateringsprocessen varför kommunen behöver säkra den övergripande lämpligheten av bebyggelsen med säkrad utformning, kvalitet och genomförande av planerade VA-lösningar. Det är ofta problematiskt och kostsamt att ta över enskilda gemensamma VA-anläggningar till kommunal VA-anläggning när exploatörer inte säkrat utformning och/eller kvalitet på utbyggnad av dricks-, spill- och/eller dagvatten-anläggningar. Det kan även vara mycket kostsamt att fullgöra VA-försörjningen med kommunal anläggning i det fall att exploatören inte påbörjar/avslutar det som avsetts komma på plats.	VA-gruppen	Teknik och kost
22	Utred och om möjligt genomför säkrat huvudmannaskap för befintliga enskilda gemensamma VA-anläggningar med privat huvudmannaskap till förmån för ingående fastigheter.	Det finns en osäkerhet kring hur gemensamma enskilda VA-anläggningar hanteras när huvudmannaskapet inte är juridiskt förankrat hos de ingående fastigheterna ur fastighetsägar-, tillsynssynpunkt samt ökad risk för aktivering av kommunalt ansvar enligt §6 vattentjänstlagen.	VA-gruppen	Teknik och kost
23	Identifiera och utred enskilda gemensamma vattentäkter och hantera kunskapen samt eventuellt besluta om	Minskad risk för störning av råvattenkvaliteten för enskilda gemensamma vattentäkter för scenarios som kan planeras bort (exempelvis genom klok	VA-gruppen	Teknik och kost

Nr	Åtgärd	Motiv (varför)	Utförare	Ansvarig
	föreskriftsskydds- områden.	bygglovsgivning) är en kostnadseffektiv åtgärd jämfört med utbyggnad av kommunal dricksvatten- anläggning utifrån aktiverade krav enligt §6 vattentjänstlagen.		
24	Ta fram och arbeta utifrån en riskbaserad tillsynsplan gällande enskilda avloppsanläggningar.	Styra tillsyn till områden där behov av fungerande enskilda VA-anläggningar är störst, fullfölja åtgärd enligt vattenförvaltnings- cykeln om att minska påverkan på recipienter samt minska risken för behov av akut utbyggnad av kommunal VA- anläggning.	Miljö- kontoret	Samhällsbyggnads- förvaltningen